

Kulttuuri

Esimies:
Sari Toivakka,
p. 014 622 260Sähköposti:
kulttuuri@
keskisuomalainen.fiOsoite:
Kulttuuri,
PL 159, 40101 Jyväskylä

VARATUIMMAT

Valtonen, Jussi:
He eivät tiedä mitä tekevät
(85 varusta)

Lindgren, Minna:
Ehtoolehdon tuho (74)

Mustonen, Enni:
Emännöitsijä (74)

Läckberg, Camilla:
Leijonankesyttäjä (72)

Jungstedt, Mari:
Joka yksin kulkee (54)

Jyväskylän kaupunginkirjaston
varatuimmat kirjat 7.7.2015.

JYVÄSKYLÄ

Vox Aurean kiertuekonsertti Taulumäen kirkossa

Jyväskylän musiikkiluokkien edustuskuoro Vox Aurea esittää otteita tulevan Kalifornian-kiertueensa kappaleista tänään torstaina 9.7. Jyväskylän Kesän ilmaisohjelmassa Jyväskeskussa kello 13.

Kello 14 teema jatkuu Vox Aurean Kulttuurikurssin Kalifornian-lähtökonsertilla Taulumäen kirkossa. Konsertti kestää tunnin, ja ohjelma maksaa

10/5 euroa.

Kuoro osallistuu 12.–18.7. San Franciscossa pidettäviin Golden Gate -kuorokilpailuihin yli tuhannen eri puolilta maailmaa tulevan nuoren joukossa.

Kiertue jatkuu Anchor Bayn kautta Los Angelesiin, jossa kuoro konsertoi yhdessä Eestin television tyttökouoron sekä Los Angelesin edustuslapsikuoron kanssa.

Vox Aurea -kuorossa laulaa vuosittain noin 50 jyväseudulta kotoisin olevaa lasta ja nuorta. Tällä kertaa maailmaa on lähdeässä valloittamaan 47 laulajaa. Kuorolaiset majoituvat koko matkan ajan isäntäperheissä.

Kuoron matkakuulumisia voi seurata matkablogista *Keskisuomalaisen* verkkosivuilta ksml.fi.

PORI

Pori Jazzin vuoden taiteilija on basisti Antti Lötjönen

Pori Jazz valitsi vuoden taiteilijaksi **Antti Lötjönen**, jota kuvataan yhdeksi Suomen eturivin basisteista. Arvonimi on jaettu 25 kertaa, ja titteli meni nyt ensimmäistä kertaa basistille.

Helsingissä asuva Lötjönen, 35, nousi tunnetuksi 2000-luvun alkupuolella soittaessaan

Ilmiliekki Quartetin ja Five Corners Quintetin riveissä.

Pori Jazz alkaa lauantaina ja jatkuu ensi viikon loppuun asti. Antti Lötjönen esiintyy festivaalilla monissa kokoonpanoissa, kuten Timo Lassy Bandissa ja omassa yhtyeensä Antti Lötjönen Quartet Eastissa.

Muulle Suomelle esimerkkinä

Kotiseutumuseot: Hankasalmen yleisilmettä on kirkastettu muun muassa konserteilla.

HANKASALMI
Pipsa Olli

Keski-Suomea ei voi koskaan kehua liikaa. Varsinkin jos kyse on museoista. Kehujan mukaan Keski-Suomi on poikkeuksellista aluetta, sillä täältä löytyy useita museoita, joiden toimintatavoista muut voisivat ottaa oppia. Esimerkiksi Hankasalmen kotiseutumuseossa vieraillee vuosittain noin 4000 kävijää, joka on keskimääräistä selvästi enemmän.

Tyypillisesti museoiden kävijämäärät liikkuvat 100–500 kävijän välillä, arvioi kehuja, Suomen Kotiseutuliiton koordinaattori **Sini Hirvonen**.

Hirvonen vetää liiton koordinoimaa ja opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa Kotiseutumuseoiden helmet -hanketta. Hankkeessa kartoitetaan ensimmäistä kertaa valtakunnallisesti paikallismuseotoimijoiden näkemyksiä kulttuurimatkaileusta ja etsitään hyviä matkailullisia toimintamalleja koko paikallismuseokentän hyödynnettäväksi. Mukaan on valittu noin 20 museota ympäri Suomea.

Keski-Suomesta valittiin poikkeuksellisen monta eli

Hankasalmen, Konneveden ja Jämsänkosken kotiseutumuseot.

Hankkeella on myös niin sanottuja piilotavoitteita, sillä nyt kirkastetaan paikallismuseoiden yleisilmettä.

Eli tuuletetaan museoihin liittyvää airoa äyskäri -käsitystä, Hirvonen painottaa.

Tyypillisesti kotiseutumuseosissa käy paikkakuntalaisia, kesäasukkaita, eläkeläispariskuntia ja jonkin verran lapsiperheitä. Hankasalmen vieraillee myös muun muassa leirintäalueen väkeä, seurakuntaryhmiä naapurikunnista sekä neljäsuokkalaisia, joiden opetus suunnitellaan museokäynnit kuuluvat.

Vilkkautta vierailijamäärin tuo lisäksi museokylässä sijaitseva kotiseututalo, joka muuntuu moneen. Vuosittain yksityistilaisuuksissa käy runsaat 2500 ihmistä. Joku voisi vaikka väittää, että näin paikallista perinnettä tuoteistetaan.

Viimeisin esimerkki on Steve'n Seagullsin konsertti, joka välitettiin internetin kautta miljoonille silmäpareille, Hankasalmen kotiseutuyhdistyksen tiedotaja **Ulla Kolehmainen** kehaisee.

Hankasalmen kotiseutumuseo henkilöityy vahvasti ky-

seiseen rautarouvaan. Kunnan kulttuurisihteerinä toiminut Kolehmainen keräsi jo työelämässä verkoston, jota on nyt hyödynnetty.

Talkootyön voima auttaa jaksamaan, Kolehmainen kiteyttää.

Ilman superaktiiveja museot eivät toimisi, mutta Hankasalmen kotiseutuyhdistyksessä kaivataan myös uusia jäseniä ja tuoreita ideoita. Tämän kesän

”Aseet ovat yleisimpiä tavaroita, mitä museoista varastetaan.

uutuus on kesäperjantaisin järjestettävät teemapäivät eli perinneperjantait.

Hirvosen näkemyksen mukaan Hankasalmen osattu hyödyntää tehokkaasti ammattilaisten apua, kuten maakuntamuseon palveluja, ja lisäksi on palkattu ammattitaitoisia kesätyöntekijöitä ja hyödynnetty oppilaitosyhteistyötä. Aktiivista on myös paikalliskunnan yhdistysten yhteistyö, mutta lisää yhteistyökumppaneita toivottaisiin yrityksistä.

Museoiden ahdinko ei selvästikään ulotu Hankasalmen alle.

Mutta täytyy meidänkin jatkuvasti miettiä, mihin rahat riittävät, Kolehmainen myöntää.

Tätä kesää varten Hankasalmen uusia savutuvan pisteporstua, mutta ajatukset lentävät lennokkaasti jo vuoden päässä. Ensi kesän näytellyä varten on konservoitu aseita, mutta lupaprosessin ja byrokratian rattaisiin Kolehmainen aikoo heittäytyä vasta talvella.

Aseet ovat yleisimpiä tavaroita, mitä museoista varastetaan, Hirvonen vielä muistuttaa.

Suomen Kotiseutuliiton koordinaattori Sini Hirvosen mukaan Hankasalmen osattu hyödynnetty mallikkaasti oppilaitosyhteistyötä ja maakuntamuseon palveluja. Kotiseutumuseo on myös palkannut ammattitaitoisia kesätyöntekijöitä.

PIPSA OLLI

KOTISEUTUMUSEOT

Kulttuuriperintöä säilytetään

■ Kotiseutumuseot ovat kotiseutuyhdistysten ja/tai kuntien sekä säätiöiden ylläpitämiä paikallismuseoita.

■ 1940- ja 1950-luvulla perustettiin runsaasti kotiseutuyhdistyksiä. Yksi yhdistysten päätavoitteista oli saada aikaan ”meistä ja menneisyydestämme” kertova oma kotiseutumuseo.

■ Museot perustettiin yleensä joko esinemuseoksi pitäjän käytöstä jääneeseen viljakasiniin tai ulkomuseoksi siirtämällä keskeiselle paikalle eri puolilta pitäjää kerättyjä rakennuksia.

■ Suomessa on lähes 1000 paikallismuseota, joista suuri osa on kotiseutumuseoita.

■ Nykypäivänä museoiden ongelmat ovat taloudellisia ja työvoiman vähyydestä johtuvia.

■ Keski-Suomessa kotiseutumuseoita on jutussa mainittujen lisäksi ainakin Joutsassa, Längelmäellä, Kuhmoisissa, Uuraisilla, Ähtärisissä ja Konginkankaalla.

■ Vuosittain noin 10 000 ihmistä tekee vapaaehtoistyötä museoiden hyväksi.

Lähde: Suomen Kotiseutuliitto

Kaikki turha on jäänyt kivenveistäjältä pois

Juhani Saksa: Veistää jaksaa, koska tekeminen on mieluista.

KANGASNIEMI
Esa Jokinen

Kangasniemiläisen **Juhani Saksan** taival taitavaksi kivenveistäjäksi ei lähtenyt alkuun ihan parhaalla mahdollisella tavalla.

Ensimmäinen kerta oli aika epätoivoinen juttu, Saksa muistelee.

– Menin kyselemään neuvoa **Veikko Hirvimäeltä**, mutta ei hän ryhtynyt sen kummempin opastamaan. Sanoi vain, että tuossa on työkaluja. Yritin sitten korvat punaisena tehdä jotakin, mutta eihän siitä mitään tullut.

Ensi kokeilujen jälkeen Saksa teki viitisen vuotta jo aiemmin tutuksi tulleita pronssitöitä,

mutta ajatus kiven taivuttamisesta taiteilijan tahtoon ei jättänyt häntä rauhaan.

– Minua ei ole kiinnostanut milloinkaan mikään helppo, Saksa perustelee.

– Kiven työstäminen onnistuu vain silloin, kun materiaalin tuntee perusteellisesti, ja jokaista kivilajia joutuu työstämään eri tavalla.

Taitelijana Saksa on työskennellyt yli 50 vuotta, ja kiveäkin hän on veistänyt jo kolmisenkymmentä vuotta.

– Koskaan ei tule vastaan kahta samanlaista kappaletta, vaikka ne olisi otettu samasta kivenlohkareesta.

– Eihän tällaiseen työhön voi

Juhani Saksan työpäivät ovat lyhentyneet yli 50 vuoden uran aikana. Samalla ne ovat muuttuneet tehokkaammiksi.

kyllästyä.

Saksa sanoo, että kolmessa-kymmenessä vuodessa kuvanveistäjän suhde materiaaliinsa ja maailmaan on muuttunut valtavasti. Oleellisin kehitys on tapahtunut mieheissä itsessään.

– Olen oppinut tehokkaammaksi, Saksa kiteyttää.

– Kaikki turha on jäänyt pois. Ennen viikko kului äkkiä, mutta nyt samaan hommaan menee vain kaksi päivää.

Tieto ja taito ovat jalostuneet

tehokkaaksi työtavaksi.

– Osaaminen on välttämätöntä siinäkin mielessä, että budjettini ei kestä tehdä suttu. Vuosikymmenien varrella on tullut vain muutamia epäonnistumisia.

Toisaalta vuosikymmenet ovat vaatineet myös veronsa.

– Luonto on tehnyt tehtävänsä, ja nykyinen tehollinen työpäiväni on noin viisittuntinen. Ennen heräsin kesälläkin aurinگون kanssa kilpaa, koska jaksoin tehdä innostuneena pitkiä työpäiviä.

Joku saattaa tietysti ihmetellä, miten 76-vuotias mies jaksaa tehdä raskasta kiven työstöä vuodesta toiseen.

– Jaksaahan sitä, kun se on mieluista.

Saksa on opiskellut ison osan taidoistaan Italiassa. Aikoinaan hän vietti siellä kymmenen tal-

vikautta.

– Meillä Suomessa kuvanveistokulttuuri on vieläkin nuorta, Saksa väittää.

– Italiassa kulttuuri on kokonaan toisella tasolla, se on kuvanveiston Mekka.

Saksa kiittelee myös eurooppalaisten taiteilijoiden tapaa jakaa tietoaan.

– Siellä kollegat ottavat avosylin vastaan; täällä raotetaan vain vähän ovea ja sanotaan, että ”ei sinulla ole tänne mitään asiaa”.

– Kun kävin Italiassa ensimmäistä kertoa, eivät heidän Euroopan karttansa ulottuneet Suomeen saakka. Kai ne ajattelivat, että jos joku tulee pohjoisnavalta saakka sinne etelään, niin kai se jotain osaa.

Osaahanse. Viime talvi oli vähäluminen ja lämmin, joten kiiveä pääsi veistämään aikaisin. – Pakkasella se on liian kovaa

eikä kestä työstämistä.

Töitä Saksa sanoo tekevänsä edelleen kuutena päivänä viikossa.

– Tämän kesän näyttelyssä on siis koko joukko uusia teoksia. Lisäksi mukana on sellaisia töitä, jotka eivät ole syystä tai toisesta olleet aiemmin esillä.

Näyttely on avoinna 26. heinäkuuta saakka joka päivä kello 12–18.

– Silloin olen varmasti paikalla, Saksa lupaa.

Muina aikoina hänellä on muita hommia, kuten vaikka pa kalastaminen.

– Järvellä käyn joka päivä – ja mukana on tuttu kalalokki jo viidettä kesää peräkkäin.

– Tyynellä säällä se voi istua veneen laidalla, kovemalla tuulella etu- tai takatuhdolla. Ja sitten joku vielä kysyy, miksi linnut ovat Saksalle niin rakas aihe.

Tappavaa taidetta

KIRJAT
JARI JÄRVELÄ
Tyttö ja rotta
Tammi 2015, 248 s.

Jari Järvelän dekkari *Tyttö ja rotta* jatkaa parikymppiä Metrostä kertovaa sarjaa, jonka kirjailija aloitti räjäyttävästi *Tyttö ja pommi* -teoksella.

Metro on kouvolalaisen äidin ja kongolalaisen isän tytär. Äiti on elämäntapafilellistelijä ja isä pari postikorttia – mies kun häppäsi perhekuvausta Berliiniin jo kauan sitten. Metro on oppinut suuntautumaan oman onnensa varaan.

Sarjan avausosassa onni tarkoitti Metrolle rakkautta Rustiin, jonka kanssa hän eli ja maalasi graffiteja Kotkan kaupunkikuvaan. Rust tapettiin maalauskeikalla. Metrolle jäivät muistot, repullinen spray-purkkeja ja vimmatu kostonhalu.

Tytössä ja rotassa Metro on singahtanut Berliiniin ja istahtanut S-Bahnin kolisevaan vaunuun graffarikaveridensa Kiielletyn, Vorkutan, Aljoshan ja Koskelon kanssa. Väliä toimin tavoite on maalata juna, jossa he ovat, ja jatkossa jättää pysyvä jälki kaupunkitilan hallintaan.

Oleellinen osa hengenvaarallisia maalausessioita on niiden kuvaaminen ja lataaminen nettiin.

Porukka asustelee purkutuomituksessa kerrostalossa. Murskauspallo on jo muotoillut taloa tavalla, joka saisi kenet tahansa eloonjäämisvietillä varustetun kiertämään sen kaukaa. Pallon uudet heilahdukset ovat odotettavissa.

Asumisvihtyyvyyteen antaa sävyä alakerran huumesakki ja luutaansa heiluttava Amerikan Puhveli, vanha nainen joka on iskostunut talon keskivaiheille.

Juonen kannalta hurjinta on, että talon yläosissa on majaanin ulkoisesti olemassa oleva graffitimestari **Bank-sy**. Taideinstituutio on omintalaperäisen julkisuutta karttavan Banksyn teokset ja määritellyt ne rahatukoilla.

Entä jos viralliset taidepiirit saisivat tietää, että Metron kotikolossa on Banksyn Jääröta-muraali? Keskeinen osa kertomusta on verenmakuista trillerivastausta kysymykseen.

Banksyn kautta Järvelä sekoittaa faktaa ja fiktiota ja herättää pitkän rivin taidetta ja yhteiskuntaa koskevia kysymyksiä lukijan pohditavaksi.

Tarinassa läikähtelevät eräänlaisina yllätysmomentteina Metron yhteydet vanhempiinsa ja muihin lähi-ihmisiin. Niissä varioi arvaamattomalla tavalla ystävyys, rakkaus ja petturuus.

Kirja on ennen muuta action movie -tyyppinen vauhtiveto, jossa kuolema kulkee ja niittaa väkeä jahdatessaan Metroa. Kirjan loppu ei voisi jäädä enempiä kesken.

HELENA MIETTINEN